

Sygn. akt VI ACa 255/16

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 czerwca 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie VI Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący – Sędzia SA Małgorzata Kuracka (spr.)

Sędziowie: SA Grażyna Kramarska

SO del. Magdalena Sajur - Kordula

Protokolant: Katarzyna Łopacińska

po rozpoznaniu w dniu 8 czerwca 2017r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa J. J.

przeciwko A. K. (1)

o zadośćuczynienie

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie

z dnia 18 grudnia 2015 r.

sygn. akt XXV C 1327/14

1. oddala apelację;

2. przyznaje adw. A. N. i poleca wypłacić ze Skarbu Państwa Sądowi Okręgowemu w W. kwotę 3 600 zł (trzy tysiące sześćset złotych), powiększoną o należny podatek VAT, tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu w postępowaniu apelacyjnym.

VI A Ca 255/16

UZASADNIENIE

Powód J. J. po ostatecznym sprecyzowaniu żądania wniósł o zasądzenie od pozwanej A. K. (1) zadośćuczynienia w kwocie 175 000 zł wraz z ustawowymi odsetkami z tytułu naruszenia dóbr osobistych. Powód wskazał, iż w jego ocenie pozwana naruszyła jego dobra osobiste, chronione art. 23 w zw. z art. 24 k.c. w zw. z art. 448 k.c. w ten sposób, że odmówiła wywiedzenia skargi kasacyjnej do Sądu Najwyższego w sprawie o sygn. akt Sądu Apelacyjnego w Warszawie I ACa 1403/12 oraz odmówiła osobistego spotkania z powodem przed sporządzeniem opinii prawnej w tej sprawie. Według powoda pozwana naruszyła jego prawo do sądu, gdyż pozbawiła go prawa do rozpoznania jego sprawy przez Sąd Najwyższy oraz naruszyła jego godność, albowiem tak odmowę spotkania powód odebrał.

Pozwana A. K. (1) wniosła o oddalenie powództwa. Wyrokiem z dnia 18 grudnia 2015 r. Sąd Okręgowy powództwo oddalił.

Rozstrzygnięcie Sądu zapadło na podstawie następujących ustaleń i rozważań.

Sąd Okręgowy w Warszawie w sprawie sygn. akt I C 357/12 wyrokiem z dnia 4 lipca 2012 r. w pkt. 1 oddalił powództwo J. J. przeciwko Skarbowi Państwa – (...) i A. K. (2) o zapłatę i w pkt. 2 orzekł o kosztach postępowania – w sprawie tej J. J. domagał się zasądzenia solidarnie od Skarbu Państwa – (...) i A. K. (2) kwoty 175 000 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu tytułem odszkodowania na podstawie art. 417 k.c. i art. 16 ustawy o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki z dnia 17 czerwca 2004 r. za uszczerbek i rozstrój zdrowia spowodowany opieszałym i przewlekłym prowadzeniem spraw sądowych powoda przez podległe Ministrowi Sprawiedliwości organy sądowe.

Sąd Apelacyjny w Warszawie na skutek apelacji J. J. wyrokiem z dnia 4 grudnia 2013 r. w sprawie sygn. akt I ACa 1403/12 w pkt. 1 - uchylił w/w wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 4 lipca 2012 r. w punkcie pierwszym w części dotyczącej powództwa przeciwko Skarbowi Państwa – (...) odnośnie roszczenia wywodzonego z zarzutu przewlekłości postępowań sądowych oraz w punkcie drugim i w tym zakresie przekazał sprawę Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania i w pkt. II - oddalił apelację J. J. w pozostałej części – tj. oddalił apelację w odniesieniu do roszczenia przeciwko A. K. (2) (radcy prawnemu, który został wyznaczony pełnomocnikiem z urzędu J. J. w sprawach I ACo 66/08 i I Acz 1818/08 toczących się przed Sądem Apelacyjnym w Gdańsku) i w odniesieniu do roszczenia przeciwko Skarbowi Państwa wywodzonego z twierdzenia o szkodzie i krzywdzie powoda powstałych na skutek odmowy zwolnienia go od kosztów sądowych, odmowy ustanowienia pełnomocnika z urzędu i odmowy doprowadzenia na rozprawę.

Na podstawie postanowienia Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 13 marca 2014 r. w sprawie I ACa 1403/12 oraz wskazania przez (...) w W., pismem z dnia 25.03.2014 r., radca prawny G. S. wyznaczona została pełnomocnikiem z urzędu J. J. w postępowaniu przed Sadem Najwyższym. W oparciu o pełnomocnictwo substytucyjne wskazanego radcę prawnego zastąpiła radca prawny A. K. (1). Pismem z dnia 4 kwietnia 2014 r. A. K. (1) zawiadomiła J. J., że jest jego pełnomocnikiem w sprawie i poprosiła go o niezwłoczny kontakt wskazując na możliwe środki komunikacji: listownie, e-mailem, telefonicznie. Następnie pismem z dnia 10 kwietnia 2014 r. radca prawny A. K. (1) poinformowała J. J., iż zapoznała się z aktami sądowymi sprawy wskazując na przepisy dotyczące dwumiesięcznego terminu do złożenia skargi kasacyjnej oraz dwutygodniowego terminu do złożenia zawiadomienia wraz z opinią o niestwierdzeniu podstaw do wniesienia skargi kasacyjnej. Pozwana oprócz kontaktu listownego starała się nawiązać również kontakt telefoniczny z powodem z uwagi na fakt, że przebywał on wówczas w Areszcie Śledczym w W., w odległości ok.460 km od jej kancelarii. Uzyskała informację, że J. J., jako osadzony w Areszcie Śledczym, może wykonywać telefony oraz wysyłać listy bez ograniczeń, natomiast nie może odbierać połączeń przychodzących do niego spoza aresztu. Po przeanalizowaniu akt sprawy A. K. (1) sporządziła opinię o braku podstaw do wniesienia skargi kasacyjnej od pkt. II wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie w sprawie I ACa 1403/12, o czym pismami z dnia 16 kwietnia 2014 r. zawiadomiła Sąd, Dziekana Okręgowej Izby Radców Prawnych w W. oraz powoda przesyłając jednocześnie opinię. Po sporządzeniu i wysłaniu zawiadomienia o braku podstaw do wniesienia skargi kasacyjnej pozwana otrzymała od powoda pismo wysłane zwykłym listem (data stempli pocztowych W. – 15.04.2014 r., (...).04.2014 r.), w którym powód prosił pozwaną o spotkanie z nim w Areszcie Śledczym w W. celem omówienia sprawy oraz prosił o nadesłanie mu materiałów biurowych.

J. J. pismem z 25 kwietnia 2014 r. dokonał zawiadomienia Okręgowej Izby Radców Prawnych, iż radca prawny A. K. (1) dopuściła się naruszenia zasad etyki zawodowej, poprzez to, że wbrew jego zabiegom nie spotkała się z nim osobiście w Areszcie Śledczym w W., a mimo to wydała opinię o braku podstaw do wniesienia powyższej skargi kasacyjnej od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie, a ponadto naruszyła jego „dobra osobiste jak brak szacunku”.

Rzecznik Dyscyplinarny (...) w W. odmówił wszczęcia dochodzenia w w/w sprawie postanowieniem z dnia 22 maja 2014 r., następnie na skutek zażalenia J. J., postanowienie to zostało utrzymane w mocy przez Okręgowy Sąd Dyscyplinarny (...) postanowieniem z dnia 9 września 2014 r. .

W rozważaniach prawnych Sąd przypominał, iż powód upatrywał naruszenia swoich dóbr osobistych (prawa do sądu oraz jego godności) przez pozwaną w tym, iż odmówiła wywiedzenia skargi kasacyjnej do Sądu Najwyższego od wyroku Sądu Apelacyjnego oraz odmówiła osobistego spotkania z powodem przed sporządzeniem opinii prawnej oraz przywołała treść art.23 k.c., a także definicję dóbr osobistych. Następnie wskazał, iż prawo do rzetelnego procesu sądowego, będące elementem prawa do sądu, przewidzianego art. 6 ust. 1 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka i Podstawowych Wolności z 4 listopada 1950 r. i art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, nie może być zaliczone do kategorii wartości stanowiących dobro osobiste jednostki, ponieważ jest uprawnieniem przyznanym jej w/w regulacjami w związku z funkcjonowaniem w określonej sferze życia społecznego (tak Sąd Najwyższy w wyroku z 6 maja 2010 r. II CSK 640/09). Nie ma podstaw do przyjęcia, że wszystkie prawa podstawowe objęte E. k.p.c. oraz wolności i prawa osobiste wymienione w Konstytucji (art. 38 do 56) powinny być chronione za pomocą środków wskazanych w art. 24 k.c.

Podzielając powyższy pogląd Sądu Najwyższego, Sąd stwierdził, iż prawo do sądu nie stanowi osobnego dobra osobistego w rozumieniu przyjętym w art. 23 k.c., nie podlega więc ochronie przewidzianej art. 24 i art. 448 k.c., stąd żądanie powoda w zakresie naruszenia jego prawa do sądu oparte na przepisach o ochronie dóbr osobistych, co do zasady podlegało oddaleniu.

Niezależnie od powyższego Sąd podniósł, iż analiza materiału dowodowego zgromadzonego w niniejszej sprawie wskazuje, iż wszelkie działania podejmowane przez pozwaną, jako pełnomocnika z urzędu, były podejmowane prawidłowo i rzetelnie, zgodnie z przepisami i w tej sytuacji nie można uznać za zasadne twierdzeń powoda o naruszeniu jego dóbr osobistych.

Pozwana została ustanowiona w związku z postępowaniem kasacyjnym.

Wyznaczenie pełnomocnika z urzędu w związku z postępowaniem kasacyjnym nie nakłada na wyznaczonego pełnomocnika procesowego obowiązku sporządzenia i wniesienia skargi kasacyjnej (zgodnie z życzeniem klienta), nakłada jedynie obowiązek - w razie stwierdzenia braku podstaw do wniesienia skargi - sporządzenia w tym przedmiocie pisemnej opinii prawnej i dołączenie jej do zawiadomienia skierowanego do sądu oraz strony na podstawie art. 118 § 5 k.p.c. Sąd przytoczył pogląd, wyrażony w orzecznictwie Sądu Najwyższego, iż rozwiązanie zawarte w art. 118 § 5 k.p.c. ma przede wszystkim na celu utrudniać wnoszenie oczywiście niezasadnych skarg (uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 21 września 2000 r., III CZP 14/00, OSNC 2001, Nr 2, poz. 1). Zdaniem Sądu należy również stwierdzić, iż nie jest naruszeniem dóbr osobistych powoda brak osobistego z nim kontaktu przez pełnomocnika z urzędu. Ocena zasadności wniesienia skargi kasacyjnej wymagała w pierwszej kolejności analizy prawnej sprawy, w której zapadło to orzeczenie, a do tego nie jest niezbędny kontakt ze stroną, lecz znajomość akt sprawy i wiedza prawnicza. Opinię o braku podstaw do podjęcia czynności pozwana wyraziła po analizie akt sprawy. Analiza opinii wskazuje, że jest ona merytoryczna i w żaden sposób jej treść nie może skutkować naruszeniem dóbr osobistych powoda. Pozwana przesłała zainteresowanemu opinię o braku podstaw do wniesienia skargi kasacyjnej. Nie może więc być mowy o naruszeniu godności osobistej powoda.

Reasumując Sąd stwierdził, iż powód nie wykazał aby doszło do naruszenia jego dóbr osobistych przez pozwaną, stąd powództwo jako bezzasadne podlegało oddaleniu na podstawie art. 448 k.c. w zw. art. 24 k.c..

O kosztach nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi przez adwokata ustanowionego z urzędu Sąd orzekł na podstawie § 6 pkt.6 w zw. z § 19 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu.

Apelację od powyższego wyroku złożył powód, który zarzucił naruszenie prawa materialnego przez jego błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie, tj. art. 23 i 24 k.c. w zw. art. 448k.c. w zw. art. 77 Konstytucji poprzez niesłuszne uznanie iż niewniesienie skargi kasacyjnej nie stanowi naruszenia prawa do wolności powoda w zakresie prawa do skorzystania z ochrony sądowej oraz że odmowa spotkania pozwanej z powodem nie stanowi naruszenia czci powoda.

Powołując się na powyższe zarzuty wnosił o zmianę wyroku i zasądzenie od pozwanej na rzecz powoda kwoty 175 000zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty.

Sąd Apelacyjny ustalił i zważył co następuje. Apelacja okazała się oczywiście bezzasadna. Sąd Okręgowy dokonał prawidłowych ustaleń faktycznych, które Sąd Apelacyjny przyjmuje za własne, nie były one zresztą kwestionowane. Na pełną aprobatę zasługuje również wykładnia, przeprowadzona przez Sąd I instancji, wskazanych w apelacji norm prawnych oraz sposób ich zastosowania. Podzielając zaprezentowany przez Sąd Okręgowy pogląd prawny iż prawo do Sądu nie stanowi dobra osobistego w rozumieniu art. 23 k.c., należało podkreślić, iż nie doszło do naruszenia tegoż prawa ani godności powoda. Pozwana działała w ramach obowiązującego prawa i zgodnie z zasadami etyki adwokackiej. Sporządziła opinię prawną o braku podstaw do wniesienia skargi kasacyjnej, którą należycie uzasadniła. Powód w pełni skorzystał z prawa do Sądu w sprawie rozpoznawanej przed Sądem Okręgowym, pod sygn. I C 357/12, a następnie apelacyjnym- I ACa 1403/12, zaś żadne naruszenia jego uprawnień nie miały miejsca. Natomiast należy pamiętać, że skarga kasacyjna jest ściśle sformalizowanym środkiem prawnym, zaś Sąd Najwyższy nie jest „trzecią instancją”, lecz generalnie „sądem prawa”. Sensem skargi kasacyjnej, przysługującej od prawomocnego wyroku / lub postanowienia określonej treści /, jest przede wszystkim spowodowanie właściwego wykładania prawa przez sądy rozpoznające sprawę oraz poprawnego zastosowania obowiązujących w danym stanie faktycznym norm prawnych, jak również tym samym interpretacja przepisów i usuwanie wątpliwości prawnych. To ostatnie ma także walor uniwersalny, stanowiąc pozytywny przykład stosowania prawa dla sądów powszechnych, rozpoznających inne sprawy. Z tychże przyczyn podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty, dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów/ §3 art.398³ k.p.c., lecz można ją oprzeć na podstawach w postaci: naruszenia prawa materialnego przez błędną wykładnię lub niewłaściwe zastosowanie lub naruszenia przepisów postępowania jeżeli uchybienie to mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy/§1 art. 398³ k.p.c. /. Dlatego też niecelowe jest wnoszenie skargi kasacyjnej, jeżeli orzeczenie nie daje do tego podstaw, zaś zapobieżeniu wnoszenia oczywiście niezasadnych skarg służy właśnie art. 118§5 k.p.c., z którego pozwana, z przyczyn wskazanych w uzasadnieniu opinii prawnej, skorzystała. Nie doszło zatem do naruszenia prawa powoda do Sądu, niezależnie od tego iż rozpatrywanie tego prawa w aspekcie wolności, a zatem w ogóle dobra osobistego, jest nietrafne z przyczyn wskazanych w uzasadnieniu orzeczenia Sądu Najwyższego z dnia 6 maja 2010r., sygn.. II CSK 640/09, którą to argumentację Sąd Apelacyjny w pełni podziela.

Nie doszło również do naruszenia dobra osobistego powoda w postaci godności. Należy wskazać, iż nie było obowiązkiem pozwanej spotkanie z klientem na każde jego wezwanie i w dowolnym czasie, tym bardziej, iż powód w swoim żądaniu kontaktu z dnia 14.04.2014r./ k-115/ nie odnosił się do merytorycznej warstwy sprawy, lecz zażądał od pełnomocnika dostarczenia mu materiałów biurowych i karty telefonicznej, co ewidentnie nie korespondowało z zakresem przedmiotowym działania adwokata z urzędu. Ponadto należy podkreślić, iż pismo klienta wpłynęło do pozwanej, gdy już sporządziła ona opinię prawną o braku podstaw do składania skargi. Widzenie osobiste z powodem w tej sytuacji było bezprzedmiotowe. Natomiast obowiązkiem A. K. (1), jako pełnomocnika z urzędu, było przede wszystkim zapoznanie się z aktami, analiza stanu faktycznego i prawnego, a następnie wywiedzenie skargi kasacyjnej, względnie sporządzenie opinii o braku podstaw do jej złożenia. Z czego pozwana się w pełni wywiązała, sporządzając opinię wobec niestwierdzenia podstaw do wywiedzenia tego nadzwyczajnego środka zaskarżenia. W tej sytuacji zatem ciężar obowiązku spoczywał na pracy z aktami i polegał na analizie prawnej, nie zaś przeprowadzaniu spotkań z klientem, którego udział wobec braku wątpliwości, był zbędny, niezależnie od jego subiektywnych odczuć w tym zakresie. Jak już podniesiono wyżej Sąd Najwyższy jest w obecnym stanie prawnym predystynowany do rozpoznawania określonych spraw, w ściśle określonych merytorycznie sytuacjach. Jak wynika z opinii, która została należycie uzasadniona, pozwana nie stwierdziła podstaw, ani w szczególności tym bardziej problemów prawnych, na których skarga kasacyjna mogłaby zostać oparta lub które by ją merytorycznie uzasadniały. W konsekwencji brak jest w ogóle naruszenia dóbr osobistych powoda. Dlatego też bezprzedmiotowe są rozważania co do ewentualnej bezprawności działania pozwanej. Należało jednak podkreślić, iż postępowanie pozwanej było zgodne z przepisami kodeksu postępowania cywilnego/ w szczególności art.118§5 k.p.c./ i zasadami etyki adwokackiej, nie naruszyła ona również zasad współżycia społecznego.

W związku z powyższym powództwo podlegało oddaleniu, co implikowało oddalenie apelacji jako bezzasadnej na podstawie art. 385 k.p.c. Orzeczenie o wynagrodzeniu pełnomocnika z urzędu uzasadnia treść §19 ust.1 w zw. §6 pkt.6 i §13 ust.1 pkt.2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu.